

Genootschap Nederland-Aruba

JAARVERSLAG 2022

Inleiding

Het Genootschap Nederland-Aruba is in 1997 opgericht. Ons doel is een verdere versterking te bewerkstelligen van de hechte banden tussen Aruba en Nederland. Al eeuwenlang bestaan er goede economische, sociale, educatieve, politieke en culturele betrekkingen tussen beide landen. In de laatste decennia heeft die verdieping een sterke impuls gekregen, niet in het minst door het bereiken in 1986 van een zelfstandige status als land binnen het Koninkrijk, meer bekend als de status aparte van Aruba.

Missie

De missie van bestuur en deelnemers is de belangstelling voor Aruba te stimuleren en te bevorderen dat er in Nederland een juist en evenwichtig inzicht bestaat in de culturele, maatschappelijke en staatkundige ontwikkelingen. Het bestuur onderhoudt daartoe goede betrekkingen met overheidsinstanties, ondernemingen en andere organisaties die affiniteit hebben met Aruba.

Stichting

De stichting Genootschap Nederland-Aruba is een onafhankelijk platform voor de uitwisseling van standpunten en gedachten over de brede relatie tussen Aruba en het Koninkrijk. Ook de betekenis van de Europese Unie voor het Koninkrijk en Aruba wil het bestuur hierbij betrekken.

Erfgoed

Met name door middel van lezingen en symposia vergroot het bestuur de interesse voor Aruba. In het bijzonder gaat het hierbij over de samenhang, verbondenheid en verscheidenheid binnen ons Koninkrijk en tussen Aruba en Nederland. Daarmee wordt uitdrukking gegeven aan onze zorg voor het belang en behoud van het cultureel en politiek erfgoed dat het Koninkrijk der Nederlanden vertegenwoordigt.

Deelnemers

Het Genootschap Nederland-Aruba telde per 31 december 2022 212 deelnemers. Dit is inclusief zes ondernemingen die bij het GNA zijn aangesloten. Het bestuur is alle donateurs erkentelijk voor hun ondersteuning en ervaart de interesse voor het genootschap als stimulans om zich blijvend voor het genootschap in te zetten.

Bestuur

Het bestuur bestond in het verslagjaar 2022 uit dhr. N. J. P. A. van Grieken (voorzitter), dhr. A. G. Toppenberg (vicevoorzitter), dhr. D. S. Nava (eerste secretaris), dhr. S. E. Kock (tweede secretaris), dhr. S. P. Robbers (penningmeester), mw. M. F. Aguirre Broca, mw. M. R. van Gijn, mw. Z. D. van Heesen-Laclé, mw. J. J. Kerssemakers, dhr. K. C. Odor en dhr. M.L. Titre. Bestuursadviseur is dhr. G. Wawoe. Ereleden zijn de dhr. H. Timmer en dhr. E. de Veer.

2022 in het teken van 25 jaar Genootschap Nederland-Aruba: de kracht van verbondenheid, het Koninkrijk en Aruba in de toekomst

In 2022 bestond het Genootschap Nederland-Aruba 25 jaar. Een mijlpaal om op een passende wijze te vieren. De voorbereidingen voor deze jubileumviering begonnen in het eerste kwartaal van 2021 en culmineerden op 19 november 2022 in Koninklijk Theater Diligentia waar het Genootschap Nederland-Aruba zijn 25-jarig jubileum vierde. Onder het motto 'De kracht van verbondenheid, het Koninkrijk en Aruba in de toekomst' was een programma samengesteld met toespraken, literatuur en muziek. Speciale gast bij deze viering was H.K.H. Prinses Beatrix.

Toespraken

In een zeer goed bezocht Diligentia - de deelnemers van het Genootschap Nederland-Aruba hadden zich in groten getale aangemeld - begon het programma met een welkomstwoord van de Nico van Grieken, voorzitter van het genootschap. In zijn toespraak blikte de voorzitter terug op het ontstaan van het Genootschap Nederland-Aruba. De versterking van de banden tussen de volken van Nederland en Aruba en bevordering in Nederland van een juist en evenwichtig inzicht in de culturele, maatschappelijke en staatkundige ontwikkelingen in Aruba vormen sinds de oprichting in 1997 de missie van het Genootschap Nederland-Aruba – een politiek onafhankelijke en niet-commerciële stichting. Voorzitter Van Grieken gaf aan dat het Genootschap Nederland-Aruba in de afgelopen vijftig jaar is uitgegroeid tot een gewaardeerd instituut dat door middel van lezingen en symposia ruimte biedt voor reflectie en debat over koninkrijksaangelegenheden. Het Genootschap Nederland-Aruba hecht groot belang aan de betekenis van het eeuwenlange culturele, maatschappelijke, economische, politieke en staatkundige erfgoed van het Koninkrijk der Nederlanden, benadrukte de voorzitter

De eerste spreker was prof. dr. Viola Heutger, rector magnificus aan de Universiteit van Aruba. In haar toespraak ging prof. Heutger in op de kansen en mogelijkheden van het hoger onderwijs in Aruba. Ze stond stil bij de prestaties van Arubaanse studenten in Nederland in vergelijking met Arubaanse studenten die in Aruba of in de regio studeren.

Tweede spreker was de op Aruba geboren dr. Francio Guadeloupe. Hij is als sociaal & cultureel antropoloog werkzaam als senior onderzoeker bij het Koninklijk Nederlands Instituut voor Zuidoost-Aziatische en Caribische Studies (KITLV) en als universitair hoofddocent antropologie aan de Universiteit van Amsterdam. Guadeloupe is van mening dat klimaatbeleid en economische ontwikkeling hand in hand gaan. Voor de oplossing van deze complexe vraagstukken kunnen wetenschappers de politiek behulpzaam zijn.

Derde en laatste spreker was prof. dr. Gert Oostindie, historicus gespecialiseerd in Nederlandse (post-)koloniale en Caribische geschiedenis. Tot vorig jaar was hij directeur van het Koninklijk Instituut voor Taal, Literatuur en Volkenkunde (KITLV). Prof. Oostindie vertelde over de koninkrijksrelaties die een overkoepelend verband vormen tussen Aruba en Nederland. Hij sprak over de koloniale geschiedenis en de invloed hiervan op het bestuur op de eilanden. Oostindie besteedde ook aandacht aan het ongemak tussen de landen en Nederland en benoemde het gebrek aan kennis in Nederland over de landen in het Caribische gebied. Hij pleitte voor een verbreding van de Koninkrijksagenda, met meer aandacht voor klimaat, milieu, onderwijs, zorg en migratie en de vorming van een Koninkrijksparlement.

Literatuur en muziek

Tussen de toespraken door droeg de Arubaanse dichteres Frida Winklaar Domacassé eigen gedichten voor, waaronder een speciaal voor het 25-jarig jubileum van het GNA geschreven gedicht. Jean Jacques Rojer liet het publiek genieten van eigen muziek op gitaar.

Nico van Grieken Koninklijk onderscheiden

Aan het slot van het programma werd voorzitter Nico van Grieken van het Genootschap Nederland-Aruba door de loco-burgemeester van Den Haag, mevrouw Mariëlle Vavier, verrast met een Koninklijke onderscheiding. De heer Van Grieken is benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje-Nassau voor al zijn verdiensten, in het bijzonder die voor het Genootschap Nederland-Aruba.

Tafelgesprekken met Prinses Beatrix

In de foyer van Diligentia vonden drie tafelgesprekken plaats met Prinses Beatrix. Met Francio Guadeloupe en Gert Oostindie sprak zij over thema's als natuur en koninkrijksrelaties. Voorts ging zij in discussie met drie Arubaanse studenten: Shannon Bueno Guzman, Tess Heronimo en Santiago Montemiranda. En met Viola Heutger en Nationale ombudsman Reinier van Zutphen besprak zij de ontwikkeling van het hoger onderwijs in Aruba en de positie van Arubaanse studenten in de komende vijf jaar.

Naast de jubileumviering organiseerde het Genootschap Nederland-Aruba nog een twee online lezingen.

Online lezing Renwick Heronimo, curator van Fundacion Museo Arubano

Op donderdag 10 maart 2022 hield Renwick Heronimo op verzoek van het Genootschap Nederland-Aruba een online lezing over zijn passie om het industriële verleden van Aruba meer voor het voetlicht te brengen. Hij begon daarmee 1992. Renwick richtte toen de Fundacion Museo Arubano op en werd er curator.

De mogelijkheden die hij toen zag en de droom die hij had, zijn werkelijkheid geworden. Maar hij is niet vergeten dat zijn avontuur aanvankelijk een flinke uitdaging was. 'Slechts een handjevol mensen zag in dat onze rijke industriële cultuur grote kansen biedt om te bereiken dat steeds meer Arubanen de schoonheid en de kracht zien van hun nationale identiteit'.

Heronimo koos voor San Nicolas, het oude centrum van de Arubaanse industrie dat sterk in verval dreigde te raken. Inmiddels is dat beeld ten positieve aan het kantelen. Vóór de Arubaanse economie en het toerisme door COVID-19 vrijwel tot stilstand kwamen, trokken de twee musea in San Nicolas gemiddeld zo'n tien- tot twintigduizend bezoekers: voor de helft Arubanen én voor de helft toeristen. Heronimo: 'Wij laten hen daar met beelden en vertellingen door oude Arubanen kennis maken met een Aruba dat een krachtige industriële geschiedenis heeft'.

Vergissing

Ooit noemden de Spanjaarden de Caribische eilanden, zoals Aruba, 'islas inútiles': nutteloze eilanden. Enkele eeuwen later bleek hoezeer zij zich daarin hebben vergist. Dat was toen er goud kon worden gewonnen, het begin van de industriële ontwikkeling van Aruba. Die ontwikkeling zette zich voort met nieuwe industrieën zoals de teelt van aloë en, rond 1873, de fosfaatwinning aan de oostkant van het eiland. De volledige industrialisering van Aruba vond plaats met de bouw van de olieraffinaderij bij San Nicolas.

Curator Renwick Heronimo: 'Aruba was een industrie-eiland geworden. De jongere generatie heeft vrijwel geen idee van die interessante sociale en economische geschiedenis en van de betekenis ervan. In San Nicolas werkten en woonden duizenden mensen met zo'n zestig verschillende nationaliteiten. Het belang daarvan was en is enorm. Want door alle industrie moest er een goede luchthaven komen. En die bleek ook een uitstekende voorwaarde te zijn voor de ontwikkeling van ons huidige toerisme'.

Veerkracht en carnaval

Inzicht in de eigen geschiedenis en cultuur is cruciaal voor de identiteit en het gemeenschappelijke gevoel van ieder volk, ook het Arubaanse. Heronimo ziet dat het werkt en dat het wordt herkend. 'Maar wij laten ook zien dat er net als in de negentiende en begin twintigste eeuw altijd weer nieuwe mogelijkheden zullen zijn om een land verder te ontwikkelen. Aloë was geen inheemse plant. Olie kwam uit Venezuela. Toch bleken deze industrieën bepalend te zijn voor een nieuwe toekomst. Dat besef wil ik versterken, zodat de eigen geschiedenis meer wordt herkend. Ik wil herinneren aan de altijd aanwezige veerkracht van Aruba'.

Renwick Heronimo heeft tal van nieuwe projecten op stapel staan, zoals het plan om aandacht te besteden aan de typisch Arubaanse carnavalscultuur en de rituelen daarvan. Ook de toeristische sector is gebaat bij de ontwikkeling die hij de afgelopen jaren in gang heeft gezet. Heronimo: 'De samenwerking met het toerisme is dan ook veelbelovend omdat Aruba Tourism Authority de waarde inziet van het culturele erfgoed industrie in de 'branding' van Aruba'.

Online lezing Wouter Veenendaal, hoofddocent politicologie (Universiteit Leiden), over verschillen in bestuurscultuur: 'Waarom is samenwerking in ons Koninkrijk toch zo moeilijk?'

Op 29 juni 2022 verzorgde de heer Wouter Veenendaal de online lezing 'Waarom is samenwerking in ons Koninkrijk toch zo moeilijk?'

Volgens Veenendaal kan de moeilijke samenwerking in ons Koninkrijk verklaard worden door enerzijds de geschiedenis en de complexe en dubbelzinnige structuur van het Statuut, die steeds controverses en conflicten oproept, en anderzijds de electorale overweging van politici aan beide kanten van de oceaan.

Tegenstrijdigheden Statuut

Het Statuut bevat een aantal tegenstrijdigheden. Aan de ene kant creëert het een Koninkrijk met vier landen die autonoom en gelijkwaardig aan elkaar zijn, aan de andere kant zorgt het ervoor dat één van die landen, Nederland, veel machtiger is dan de andere landen. Het Statuut geeft de Koninkrijksregering het recht om maatregelen te nemen die de democratie, rechtsstaat en deugdelijkheid van bestuur in de autonome landen moeten waarborgen. Hoewel de vier landen gelijkwaardig en autonoom zijn, kan in de praktijk één van deze landen dus vrijwel eenzijdig in de andere drie landen ingrijpen. De Koninkrijksregering overlapt bijna volledig met de Nederlandse regering en kan alleen worden gecontroleerd door het Nederlandse parlement. Voor dit parlement hebben inwoners van de Caribische landen geen stemrecht en dat zorgt voor een al vaak besproken democratisch tekort.

In de periode 1954 tot 1969 was Nederland relatief tevreden over de Koninkrijksrelaties. Na de ongewenste ingreep op Curaçao in 1969 (30 mei) veranderde dat. Tussen 1969 en 1990 was het doel van Nederland dan ook om Suriname en de Nederlandse Antillen tot onafhankelijkheid te bewegen. Dit werd versterkt door het feit dat er onder Nederlandse kiezers een gebrek aan kennis, maar vooral een grote desinteresse voor het Koninkrijk bestaat. De enkele Nederlandse opinieonderzoeken waarin gevraagd werd naar de Koninkrijksrelaties laten zien dat een groot deel van de Nederlanders het liefst alle banden met de eilanden zou willen verbreken. Met uitzondering van Suriname gebeurde echter uiteindelijk gebeurde precies het tegenovergestelde: de Nederlandse Antillen vielen uit elkaar en elk van de eilanden kreeg een directe band met Nederland. Nu het duidelijk is geworden dat de eilanden binnen het Koninkrijk zullen blijven, eist Nederland een grotere rol voor zich op.

Na 1954 waren de Caribische eilanden over het algemeen tevreden met Koninkrijksrelaties, maar ontevreden met de constructie Nederlandse Antillen, aldus Veenendaal. De eilanden willen af van de Antillen en willen daarvoor in de plaats een directe band met Nederland. Aruba heeft die directe band sinds de status aparte (1986) en de rest van de eilanden sinds 2010. De eilanden streven nu naar gelijkwaardigheid, sociale rechtvaardigheid en betere vertegenwoordiging in het Koninkrijk. Er is sprake van een sterke ontevredenheid met de toegenomen Nederlandse bemoeienis: ingrijpen door de Koninkrijksregering wordt op de eilanden als (neokoloniale) interventie door Nederland ervaren.

Electoral overwegingen politici

Nederlandse politici worden door vrijwel alleen gekozen door Europese Nederlanders, die een gebrek aan kennis en interesse hebben voor het Koninkrijk en het liefst van de eilanden af zouden willen. Dus stellen Nederlandse politici zich hard op tegen de eilanden, daar zij geen punten kunnen schoren met vriendelijkheid richting de eilanden.

Caribische politici hebben te kampen met forse economische en sociale problemen. Ook is er sprake van een sterk gepolariseerde politiek, die op Curaçao en Sint Maarten tot instabiliteit hebben leiden. Politici leiden de aandacht hiervan af door Nederland te beschuldigen.

Na 2010 is de teleurstelling over en de verharding van de Koninkrijksrelaties alleen maar groter geworden omdat toen de hoop aan beide kanten van de oceaan bestond dat 10-10-10 een verbetering van de koninkrijksrelaties tot gevolg zou hebben.

Hoe dan verder?

Veenendaal stelt dat het wellicht mogelijk is om consensus te bereiken over het herstellen van enkele weffouten in het Statuut, bijvoorbeeld het democratische tekort. Hij stelt voor in het Nederlandse parlement extra zetels beschikbaar te stellen voor vertegenwoordigers uit de Caribische landen: 3 extra zetels in de Tweede Kamer en 1 of 2 extra zetels in de Eerste Kamer, gezien de bevolkingsgrootte. Hierdoor kunnen ook Caribische volksvertegenwoordigers de Koninkrijksregering controleren en zou het democratische tekort opgelost kunnen worden. Een vraag die daarbij beantwoord moet worden is of deze Caribische volksvertegenwoordigers alleen over Koninkrijksaangelegenheden mogen debatteren en stemmen of ook over alle (dus ook Nederlandse, interne) beleidsthema's. Als voorbeeld voor deze optie noemt Veenendaal Denemarken, waar de overzeese gebiedsdelen elk twee gekozen vertegenwoordigers in het Deense parlement hebben.

De voordelen van deze oplossing zijn volgens Veenendaal dat:

- De stem van de bevolking van de Caribische landen wordt veel beter gehoord in het politieke debat in Nederland, hetgeen een groter inzicht kan geven in elkaars beweegredenen en motivatie en kan leiden tot een sterker wederzijds begrip.
- Formeel de Koninkrijksregering gecontroleerd wordt door een parlement waarvoor alle Nederlanders kiesrecht hebben.
- Hoewel het om een klein aantal zetels zou zijn, die zetels in het gefragmenteerde parlement van doorslaggevende betekenis zouden kunnen zijn.

Veenendaal noemt daarnaast ook nog de volgende mogelijke oplossingen:

- Nederland moet echte betrokkenheid bij de eilanden tonen, niet alleen op financiën en bestuur maar ook op onderwijs, klimaat, vluchtelingenproblematiek, gezondheidszorg etc.
- Nederland moet werk maken van armoedeproblemen, ongelijke rechten en voorzieningen van inwoners van het Caribische gebied
- De Caribische eilanden moeten erkennen dat het zonder Nederland niet gaat lukken, dat autonomie geen doel top zich moet zijn
- Er moet meer aandacht komen voor Koninkrijksrelaties in het Nederlandse onderwijs om kennis over eilanden te vergroten.

Financiën Genootschap Nederland-Aruba

De financiële positie van het Genootschap Nederland-Aruba was in het jaar 2022 goed. Dankzij de bijzondere welwillendheid van onze donateurs om te blijven bijdragen aan het Genootschap Nederland-Aruba, heeft onze stichting een welkome reserve kunnen opbouwen. Dat laat onverlet dat, net als in voorgaande jaren, benadrukt dient te worden dat het Genootschap sterk afhankelijk blijft van een correct en tijdig voldoen door de deelnemers van hun/haar donaties. De inning daarvan vergt onverminderd grote aandacht van het bestuur.

Kascommissie

Het bestuur is de kascommissie, bestaande uit de heren Johan de Graaff en Henk Timmer, andermaal grote dank verschuldigd. De commissie ziet toe op onze financiën door middel van controle van de jaarrekening en het uitbrengen van verslag daarover aan het bestuur.

Namens het bestuur,

Dennis Nava, secretaris